

Kňazi z učiteľskej rodiny Cibulovcov

Peter Sedlák

<https://doi.org/10.54937/nhe.2024.13.1.26-35>

Priests from the Cibul family of teachers

Abstract: *The article discusses four priests from the teaching family of the Cibul family. The family came from the Liptov village of Vrbica. Two of the priests presented worked in the 18th and 19th centuries in the Košice diocese, two in the Spiš diocese. They were all blood relatives. Their work was very beneficial not only for God's people in the parishes where they worked, but also had an impact on the spiritual and cultural life in their surroundings. One of them was a religious, a military priest and the author of an unpublished catechetical manual. All of them made a significant contribution to the history of the two dioceses mentioned above.*

Keywords: *Cibula. Parish priest. Liptov. Seminary. Spiš. Šariš. Study.*

Úvod

Kňazské a rehoľné povolania vzišli v Katolíckej cirkvi zo všetkých spoločenských vrstiev obyvateľstva. Z cirkevných dejín vieme, že kňazi pochádzali spomedzi šľachticov, mešťanov, slobodníkov aj sedliakov. V 17. až 19. storočí osobitnú skupinu, najmä dedinskej pospolitosti na území Slovenska, tvorili učiteľské rodiny, ktorých činnosť bola veľmi úzko spätá s pôsobnosťou miestnych kňazov, farárov a kaplánov, ale aj miestnej komunity, t. j. zemepánov, richtárov a pospolitého ľudu. Z týchto učiteľských rodín pochádzali viacerí

kňazi a ich vplyv a životný príklad prit'ahoval do klerického a rehoľného stavu aj ich súrodencov, synovcov a vzdialenejších príbuzných. Z učiteľských rodín pochádzali, napr. kňazi: Melichár Brühl, Michal Bohucký, Karol Cirbus, Róbert Čepregi, Eduard, Jakub a Viktor Kacvinský, Andrej a Jozef Slavkajovci, Jozef Surmik, Melichár Zelený a mnohí ďalší.

K takýmto kňazom, o. i. patria aj kňazi z rodiny Cibulovcov, ktorí v 18. a 19. storočí pôsobili na Spiši a Šariši, teda v Spišskej a Košickej diecéze. Rodina Cibulovcov, z ktorej pochádzali nižšie prezentovaní kňazi, pochádzala z Liptova.

Cibula (*Czibula, Czibulyak*), Jozef, farár, asesor

Narodil sa 6. februára 1748 v obci Vrbiča, ktorá neskôr splynula s Liptovským Mikulášom. Pochádzal z rodiny Juraja a Márie Cibulovcov. Mal bratov Adama, Juraja (1758 – 1774) a sestru Dorotu (1760 – 1800).¹

Po gramatických štúdiách v Liptovskom Mikuláši absolvoval ostatné štúdiá v Jágri. V roku 1770 bol vysvätený za kňaza Jágerskej diecézy. Ovládal slovenský, maďarský a latinský jazyk.

Po vysviacke nastúpil za kaplána do Maklára, kde pôsobil štyri mesiace. Potom pôsobil ako kaplán štyri mesiace vo Fričovciach u Juliany Horvát-Paločaiovej, kde bol súčasne vychovávateľom jej mladších príbuzných a napokon v Solivare.² Ako administrátor pôsobil v rokoch 1772 – 1773 v Koprivnici.³ Po smrti lipovského farára Martina Ujheľiho, ktorý zomrel 27. mája 1772,⁴ Sinyei-Merseovci (*Szinyei-Merse*) prezentovali do Lipoviec za farára Andreja Hegedúša, ktorý pôsobil v Jankovciach. Biskup Karol Esterházi ho však disponoval do Radačova. Preto Sinyeiovci prezentovali iného kandidáta, Jozefa Cibulu, čo biskup 17. októbra 1773 schválil.⁵

Cibula nastúpil do Lipoviec 5. decembra 1773.⁶ V rokoch 1773 – 1816 pôsobil v tejto šarišskej farnosti pod východnými výbežkami Braniska a Bachurne. V období jeho pôsobenia patrili do farnosti okrem katolíkov z Lipoviec aj filialisti z Fričoviec, Hendrichoviec, Štefanoviec a Šindliara. Býval na fare, ktorú v roku 1761 postavil s farníkmi jeho predchodca Andrej Rosnovič. Vo farnosti pôsobil k spokojnosti božieho ľudu ako aj zemepánov Sineiovcov, ako svetských patrónov. V období rokov 1774 – 1778 prijal do Katolíckej cirkvi 27 konvertitov z luteranizmu.⁷ Vo fare s ním bývali rodičia, bratia Adam a Juraj a sestra Dorota. Jozef sa tu so všetkými rozlúčil, keď pomreli, najprv šesťnásťročný brat Juraj, ktorý zomrel 1. januára 1774, potom otec Juraj, ktorý zomrel 9. decembra 1777,

¹ Archivum Archidioecesis Cassoviensis (ďalej len: AACass.) Košice, Visitatio canonica parochiae Lipovce de anno 1814, s. 10. Vo vizitácii košického biskupa Andreja Saba v Lipovciach 6. júla 1814 sa píše, že Jozef Cibula sa narodil v roku 1745 v mestečku Liptovský sv. Mikuláš z rodičov mešťanov.

² AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Jozef personalia et testamentalia, 1772, 1788 – 1818, list vdovy Juliány Horvát-Paločaiovej biskupovi K. Esterházi z 3.4.1772.

³ AACass. Košice, Visitatio canonica parochiae Lipovce anno Domini 1775, s. 10. Tiež: Visitatio canonica parochiae Lipovce de anno 1814, s. 10.

⁴ ŠA Prešov, CM, Matricula defunctorum parochiae Lipovce, (1772), s. 313.

⁵ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae parochiae Lipovce, dekrét biskupa K. Esterháziho zo 17.10.1773.

⁶ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum parochiae Lipovce, (1773), s. 73.

⁷ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum parochiae Lipovce, (1783), s. 351, konvertiti z rokov 1774 – 1778 sú zapísaní na stranách, ktoré nie sú očíslované.

matka Mária, ktorá zomrela 21. októbra 1778 a napokon sestra Dorota, ktorá zomrela 29. augusta 1800.⁸

Počas jeho služby zriadili v roku 1780 nový cintorín v Lipovciach a v roku 1782 v Šindliari. V roku 1790 písal biskupovi o veľkých povodniach, ktoré zničili úrodu na poliach v roku 1789. Biskupa žiadal, aby jeho farníkov oslobodil od naturálnych dávok, ktoré mu podľa starých pravidiel patrili.⁹ O svojej chudobe aj o biede ľudu písal a žiadal o pomoc biskupa aj v roku 1798. Nešťastné a neúrodné boli aj roky 1796 a 1797.¹⁰

Okolo roku 1779 prišiel k Jozefovi do Lipoviec brat Adam Cibula. Existujú indicie, že pôsobil ako učiteľ v Hendrichovciach. Zoznámil sa s Alžbetou Jakobeyovou, dcérou lipovského organistu a učiteľa Žigmunda Jakobeyho a jeho manželky Márie, rodenej Grusovej. Dňa 8. februára 1780 ich Jozef Cibula zosobášil vo farskom kostole sv. Juraja v Lipovciach. Adam s Alžbetou mali viacero detí. Z nich Jozef a Juraj sa stali kňazmi. Ján a Andrej boli učiteľmi. Ich ďalšie deti boli Alexander (*1783), Alžbeta, Mária a Anna, ktorá však ako dieťa zomrela v roku 1798. Andrej Cibula bol učiteľom v Domaňovciach, Ján Cibula bol učiteľom v Jablonove na Spiši. Najstaršia sestra Alžbeta sa po prvom manželovi volala Kertisová, po druhom Kolačková.¹¹ Mária sa po manželovi volala Vargová.

Jozef Cibula zomrel náhle v noci zo 16. na 17. marca 1816 v Lipovciach. V deň jeho menín, t. j. 19. marca 1816 ho v Lipovciach pochoval dekan Ján Domanický.¹²

Dňa 1. septembra 1814 napísal v prítomnosti šiestich svedkov testament. Jeho pozostalosť pozostávala z príjmov z úrody, milodarov a dvoch baní, jednu vlastnil s titulom sv. Jána Krstiteľa vo Vyšných Slovinkách „v Brezovim Jarku“ (9 kuxov), druhú v katastri Mníška nad Hnilcom s titulom sv. Samuela, proroka (nie menej ako 8 kuxov). Príjmy odkázal kostolom v Lipovciach, Štefanovciach a Šindliari, kňazskému semináru v Košiciach, svojmu synovcovi a kuchárovi Antonovi Kundríkovi, neteri Koššíkovej v Dubovici. Na zádušné omše dal 50 florénov svojmu synovcovi, kňazovi Jozefovi Cibulovi, kaplánovi v Spišskej Kapitule a jeho bratovi Jurajovi, kňazovi v reholi minoritov. Z príjmu z baní odkázal bratovi Adamovi, ktorý vtedy býval v Uloží.¹³ Knihy zanechal lipovskej fare.¹⁴

Cibula (Czibula), Jozef, ml., vicerektor, asesor, farár

Narodil sa ako dvojča s bratom Alexandrom 26. septembra 1783 v Lipovciach v rodine Adama Cibulu a jeho manželky Alžbety, rodenej Jakobeyovej. Strýko Jozef oboch pokrstil za účasti krstných rodičov Alexandra Pěčiho a Barbory Rothovej.¹⁵ Okrem Alexandra mal Jozef aj bratov Juraja Adama, Andreja, Jána,¹⁶ sestry Alžbetu, Máriu Annu a dvojičky Annu

⁸ ŠA Prešov, CM, Matricula defunctorum parochiae Lipovce, (1774), s. 315, (1777), s. 317, (1778), s. 318, (1800), s. 341.

⁹ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Lipovce, list J. Cibulu biskupovi K. Esterháziemu z 8.3.1790.

¹⁰ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Lipovce, list J. Cibulu biskupovi K. Esterháziemu z 13.10.1798.

¹¹ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 141/1827, 145/1827, 795/1857; Žigmund Jakobey sa spomína ako organista v Lipovciach už v roku 1767. Pozri: AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Lipovce, Tabella 6. pro Anno 1767.

¹² AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Jozef, personalia et testamentaria, sign. 408/1816.

¹³ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Jozef, personalia et testamentaria, 1772, 1788 – 1818, spis z 28.3.1816.

¹⁴ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Jozef, personalia et testamentaria, 1772, 1788 – 1818, testament.

¹⁵ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum parochiae Lipovce, (1783), s. 143.

¹⁶ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1860, sign. 441/1860.

Agnesu a Jozefínu. Anna Agnesa ako ročné diet'a zomrela.¹⁷ Ján sa stal učiteľom a v 60. a 70. rokoch 19. storočia učil v obci Svinia.¹⁸

Jozef ako mladík absolvoval humanitné štúdiá v Levoči a Košiciach. Filozofiu študoval v Bratislave a Trnave, štyri ročníky teológie v Trnave. Po jej ukončení bol ako 24-ročný 27. septembra 1807 vysvätený za kňaza Spišskej diecézy. Ovládal slovenský, maďarský a latinský jazyk.

Na prvú kaplánsku nastúpil po 18. októbri 1807 do Trstenej¹⁹ na Orave, kde pôsobil dva roky a tri mesiace. Na rozhraní rokov 1809 – 1810 odišiel ako administrátor do Bukoviny, kde pôsobil vyše jeden a pol roka. Od roku 1812 pôsobil znova ako kaplán v Nižných Ružbachoch. Odtiaľ ho biskup Michal Brigido ustanovil za kaplána v Spišskej Kapitule a za prebendanta katedrálneho chrámu sv. Martina. V týchto službách pôsobil osem rokov a tri mesiace, t. j. do roku 1821. Dňa 22. decembra 1821 ho biskup Ladislav Pyrker vymenoval za vicerektora kňazského seminára na Spišskej Kapitule a asesora diecézneho konzistória. Jednou z posledných úloh, ktorú vykonal ako vicerektor seminára v prvej polovici roku 1827, bolo vyplnenie testamentu prepošta Jána Mat'ášovského. Prepošt si ho na túto úlohu vybral pred smrťou spolu s kanonikom Štefanom Langom.²⁰

S kaplánskym a úradníckym životom na Spišskej Kapitule sa rozlúčil 12. júna 1827, keď bol disponovaný za farára do Letanoviec.²¹ Do tejto farnosti nastúpil 28. júna 1827 a slávnostne ho do úradu inštaloval na Sviatok Povýšenia sv. Kríža 14. septembra 1827 Ján Habovský, dekan Štiavnickeho dekanátu.²² V letanovskej farnosti prežil vyše tridsať rokov plodného kňazského a pastoračného života. Na fare mu pomáhala sestra Mária, po manželovi Vargová, ktorá mu ako vdova viedla domácnosť v Letanovciach.²³

Každý rok zapisoval presné počty svojich farníkov z Letanoviec, Spišských Tomášoviec, Hadušoviec, Arnutoviec, kúrie v Tybe a osadenstvo mlynov v Letanovciach a Spišských Tomášovciach. Bolo ich vyše 1500. V prvých rokoch sa usiloval o obnovu kostolov vo farskej obci, Spišských Tomášovciach a Arnutovciach. V zlom technickom stave boli aj farské hospodárske budovy. V Spišských Tomášovciach chcel postaviť nový kostol, ale po mienke diecézneho konzília, mu Miestodržiteľská rada odporúčala kostol iba opraviť. V roku 1828 vypratali kostol, väčšinu jeho liturgickej výbavy umiestnili v sýpke kúrie v Tybe, orgán v kaplnke Najsvätejšej Trojice a menšie artefakty v kostole v Arnutovciach. Miestodržiteľská rada rozhodla, aby kostol v Spišských Tomášovciach iba opravili. Jeho renováciu vyplácala zo Študijského fondu.²⁴ Cibula nebol spokojný iba s reparáciou kostola. V roku 1829 dal znova vypracovať nový projekt a vyrátať náklady na nový kostol.²⁵

¹⁷ ŠA Prešov, CM, *Matricula baptisatorum parochiae Lipovce*, (1786), s. 166, (1789), s. 183, (1792), s. 197, (1794), s. 209, (1797), s. 226; *Matricula defunctorum* (1798), s. 340.

¹⁸ *Schematismus venerabilis cleri dioecesis Cassoviensis*. Cassoviae 1870, 160.

¹⁹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, *Protocollum exhibitorum Anni 1807*, inv. č. 1144/1807.

²⁰ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, *Protocollum dioecesis Scepusiensis 1827*, inv. č. 375/1827.

²¹ Archív Spišského biskupstva (ďalej iba: ASB), Spišské Podhradie, *Protocollum Status personalis Sacerdotum Dioecesis Scepusiensis Ab Anno 1848*, Tom. 1, ab A-L, s. 78 – 79; ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, *Protocollum dioecesis Scepusiensis 1827*, inv. č. 643/1827.

²² Archív RKFÚ Letanovce, *Liber perceptionis et erogationis Ecclesiae Lethanfalvensis*, nestránkované.

²³ AACass. Košice, *Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria*, sign. 141/1827, 145/1827, 795/1857.

²⁴ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, *Protocollum dioecesis Scepusiensis 1828*, inv. č. 785, 845, 1189/1828.

²⁵ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, *Protocollum dioecesis Scepusiensis 1829*, inv. č. 397/1829.

Ale ani s tým neuspel. Až v rokoch 1846 – 1847 sa mu podarilo kostol opraviť, zväčšiť a dať mu klasicistickú slohovú úpravu.

Vo farskej obci stál chudobinec (*xenodochium*), o ktorý sa staral. Podporoval tiež vzdelávanie svojich farníkov, napr. v roku 1828 finančne podporil študenta 4. gramatickej triedy Michala Slivka.²⁶ Usiloval sa aj o renováciu farského kostola v Letanovciach. V roku 1830 žiadal Spišskú kapitolu o dotáciu k oprave sakristie a múra okolo kostola. Kapitula to odmietla, ale biskup mu dal súhlas, že môže tieto opravy vykonať s financovaním z kostolnej pokladnice.²⁷ Na rozhraní rokov 1830 – 1831 dal vo farskom kostole v Letanovciach preliať prasknutý veľký zvon za 334 florénov a 27 grajciarov.²⁸ V účtovnom roku 1844/45 zaznamenal, že zvon dal za 243 florénov preliať aj v Spišských Tomášovciach.²⁹ V roku 1858 požehnal nový cintorín v obci Hadušovce.³⁰ Zodpovedne viedol účtovné knihy a dobre hospodáril, keď získané financie elokoval u bohatších gazdov a získaval tak prostriedky pre kostol z ich uloženia. Pre obživu mu pomáhali financie získané z celebrácie viacerých tzv. fundančných omší. Keď bol starší, v pastorácii mu pomáhali viacerí kapláni.

V roku 1830 ho trápila ťažká choroba, preto si pre duchovnú činnosť žiadal pomocníka. V decembri 1830 mu biskup poslal na pomoc Norberta Zengevalda, minoritu z Levoče.³¹ V rokoch 1856 – 1858 bol jeho kaplánom synovec Karol Cibula. V čase smrti mu ako kaplán pomáhal Matej Kahanec. Jozef Cibula zomrel zaopatrený sviatosťami v Letanovciach 22. decembra 1858 vo veku 75 rokov.³²

Päť dní pred smrťou, t. j. 17. decembra 1858, ho navštívil dekan Matúš Labanc, farár v Spišskom Bystrom. Videl trpiaceho starca, ktorý s ním však rozprával, odovzdal mu protokol účtov, ukázal mu stav pokladníc a odovzdal hotovosť 300 florénov pre fundácie. Už dávnejšie odovzdal na takýto účel 200 florénov Ujházymu z Draviec.³³ Z listu Jozefových bratov, učiteľov Andreja a Jána, adresovaného 23. marca 1860 biskupovi Ladislavovi Zábojskému, sa dozvedáme, že Jozef mal napísaný testament,³⁴ ale v zachovaných archívnych spisoch týkajúcich sa jeho osoby sa dnes nenachádza. Z iných archívnych zdrojov iba vieme, že jeho veriteľ, pubický farár Pavol Pacovský, vrátil v apríli 1859 svoj dlh 900 florénov, ktoré dekan Matúš Labanc pripísal letanovskému farskému kostolu.³⁵ Takisto dočasný administrátor Matej Kahanec pripísal v júli 1859 tribúty z pozostalosti Jozefa Cibulu letanovskému kostolu.³⁶

²⁶ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum dioecesis Scepusiensis 1828, inv. č. 846/1828.

²⁷ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum dioecesis Scepusiensis 1830, inv. č. 657, 671/1830.

²⁸ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum dioecesis Scepusiensis 1830, inv. č. 1154/1830.

²⁹ Archív RKFÚ Letanovce, Liber Ecclesiae Tamasfalvensis, 1761, nestránkované.

³⁰ ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1807, inv. č. 914/1858.

³¹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum dioecesis Scepusiensis 1830, inv. č. 1263/1830.

³² ASB Spišské Podhradie, Protocollum Status personalis Sacerdotum Dioecesis Scepusiensis Ab Anno 1848, Tom. 1, ab A-L, s. 79. O smrti Jozefa Cibulu informoval biskupa Ladislava Zábojského dekan Matúš Labanc, farár v Spišskom Bystrom. Dočasným administrátorom v Letanovciach sa stal Matej Kahanec.

³³ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 1649/1858.

³⁴ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 441/1860.

³⁵ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 476/1859.

³⁶ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 893/1859.

Cibula (Czibula), Juraj Adam, P. Angelus, OFMConv., vojenský kurát

Narodil sa 28. augusta 1786 v Lipovciach. Pri krste, ktorý mu udelil strýko Jozef Cibula, dostal mená Juraj Adam. Jeho krstnými rodičmi boli manželia Jozef Sinyei (*Szinyei*) a Terézia, rodená Podhorániova (*Podhorányi*).³⁷

Ako mladík vstúpil do rehole minoritov v Spišskom Štvrtku (Provincie sv. Alžbety v Uhorsku) a v rokoch 1805 – 1806 absolvoval formačné obdobie v noviciáte. Pri obliečke prijal rehoľné meno Angelus. Filozofické štúdiá absolvoval v rokoch 1806 – 1808 v Segedíne. Teológiu študoval *cum calculo eminentiae* v biskupskom lýceu v Jágri, ale už počas tohto štúdia ho predstavení poslali ako profesora do gramatických tried na gymnázium do sedmohradskej Nagybane. Po synodálnej skúške z teológie bol 5. apríla 1810 vysvätený za kňaza. Ovládal slovenský, latinský, maďarský, poľský a nemecký jazyk.³⁸

Po vysviacke pôsobil ako katechéta a profesor v gramatických a humanitných triedach na gymnáziách v Nagybani a Miškovci.³⁹ V rokoch 1814 – 1815 bol vychovávateľom v rodine grófa Augustína Fája a v rokoch 1815 – 1817 bol administrátorom nápravného ústavu (*domus correctoriae, Instituto Correctionali*) na hrade v Segedíne. Súčasne na rádovej škole v Segedíne učil matematiku, geometriu a iné filozofické disciplíny v gramatických a humanitných triedach. Súčasne tam bol katechetom a administrátorom rehoľného domu.⁴⁰

Od 15. februára 1815 pôsobil ako vojenský kaplán v 37. pešej légii baróna Andreja Mariášiho v Ľvove, kde sa zdržal až do konca februára 1829. V tomto období, konkrétne v roku 1828, ho prostredníctvom Apoštolského stolca zbavili rehoľných sľubov a 24. mája 1828 bol inkorporovaný do svojej materskej, t. j. do Košickej diecézy.⁴¹

Po roku 1829 pôsobil vo vojenských edukačných domoch v Ľvove a tu ho vojenská rada vymenovala za administrátora vojenského veliteľstva v Haliči. Túto funkciu vykonával tri roky. Dňa 1. marca 1829 ho poslali do centrálného vojenského špitála vo Viedni, kde zároveň na Jozefínskej chyro-medickej akadémii pôsobil ako kazateľ. Dňa 1. septembra 1829 prešiel do 5. kráľovskej obrnenej légie grófa Auersperga,⁴² odkiaľ bol v roku 1836 ako reálny invalid s riadnym vojenským honorárom dislokovaný na odpočinok do Brna. Odtiaľ sa však vrátil na Spiš, kde sa ako rekonvalescent liečil u svojho brata Jozefa, ktorý bol farárom v Letanovciach. Sťažoval sa na bolesti hlavy, srdca a nôh.⁴³ Ešte v roku 1827 sa žiadal do Spišskej diecézy, ale vtedajší biskup Ján Révaj ho odmietol prijať.⁴⁴ Počas

³⁷ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum Lipovce, (1786), s. 166. ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1807, inv. č. 1602/1858; tiež: ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1858, sign. 1602/1858. O smrti Jozefa Cibulu informoval biskupa Ladislava Zábojského dekan Matúš Labanc, farár v Kubachoch. Dočasným administrátorom v Letanovciach sa stal Matej Kahanec.

³⁸ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 1501/1836.

³⁹ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1242/1844.

⁴⁰ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum, copulatorum et defunctorum parochiae Červenica, inv. č. 170, s. 2. Na čistý list na začiatku krstnej matriky k roku 1788 zapísal informácie o sebe *Pro futura sucesorum memoria*.

⁴¹ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 141/1827, 144/1828, 225/1828, 681/1828, 1462/1828, 393/1829, 1522/1829.

⁴² AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1522/1829, 209/1845.

⁴³ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 1501/1836, 1921/1837.

⁴⁴ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 141/1827.

vojenskej kariéry pôsobil aspoň krátkodobo aj v pastorácii v diecézach Ľubľana, Gorizia a Tarnov.⁴⁵

V júni 1837 bol vymenovaný za administrátora do Hrabovca pri Bardejove⁴⁶ a v máji 1838 do komorskej farnosti Červenica pod Dubníkom. Slávnostne ho tu 22. júla 1838 inštaloval dekan Andrej Kalas, farár v Kecerovských Pekľanoch.⁴⁷ V tejto farnosti pôsobil do 24. apríla 1845. Z Červenice sa v decembri 1844 žiadal do Kecerovských Pekľan. Biskup Anton Očkaj jeho žiadosti vo februári 1845 vyhovel,⁴⁸ a tak v Kecerovciach pôsobil v rokoch 1845 – 1855. V septembri 1845 bol inštalovaný za farára a vtedy sa ujal správy farnosti. Vo filii Opiná dal opraviť sochu sv. Jána Nepomuckého, v Kecerovských Pekľanoch špitál. Pre farský kostol zakúpil nový misál, evanjeliár, rituál, turibulum, miništrantské odevy atď.⁴⁹ V obciach jeho farnosti bola v roku 1848 vykonaná komasácia. V jej dôsledku mali byť zriadené nové cintoríny v Kecerovských Pekľanoch, Buneticiach a Kecerovskom Lipovci, ktoré v roku 1850 Juraj Cibula požehnal.⁵⁰

V kuratele zbožných základín v Košiciach usilovne sporil na špitál a kostoly svojej farnosti.⁵¹ V roku 1853 vymohol pre farnosť kaplána, opravoval faru a kaplnku, resp. kostolík v Herľanoch. Vtedy sa však už žiadal do penzie, alebo výmenu s farárom v Košickej Polianke.⁵² Biskup Ignác Fábry mu vyhovel a disponoval ho do Košickej Polianky. Svoj plodný život završil vo farnosti Košická Polianka, kde po prijatí sviatostí, zomrel 3. mája 1857 vo veku 72 rokov. Dňa 5. mája 1857 ho na cintoríne v Košickej Polianke za účasti kňazov-spolubratov pochoval dekan Ján Marcéni.⁵³

Pred smrťou v prítomnosti viacerých svedkov napísal testament, ktorým poručil svoju finančnú a hmotnú pozostalosť reholi minoritov, kňazskému semináru v Košiciach, vojenskému výchovnému ústavu v Košiciach, ústavu hluchonemých vo Vacove, inštitútu chudobných a penzionovaných kňazov, kostolu v Košickej Polianke, takisto škole s úmyslom, aby nakúpili knihy pre chudobné deti. Značnú finančnú sumu zanechal neteriam Anne a Barbore, ktoré boli polosiroty.⁵⁴

Počas svojej pastoračnej služby do roku 1853 pokrstil a do Katolíckej cirkvi priviedol ôsmich židov a šesť protestantov.⁵⁵ V období pôsobenia v Červenci napísal katechetické dielo *Kratka Nauka w Nabozhenstvu krescianszko-katholickim ke prospěchu šariskich Slovjakoch zložena od G. Czibula, Kralowszko-Komorszkeho plebana w Červenci*. Cenzor Matej Marcéni však biskupovi Ignácovi Fábriemu odporúčal, aby dielo neschválil vydať tlačou. Zostalo v rukopise a je medzi literárnymi písomnosťami kňazov v košickom arcibiskupskom archíve.⁵⁶

⁴⁵ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 1501/1836.

⁴⁶ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1242/1844.

⁴⁷ ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum, copulatorum et defunctorum parochiae Červenica, inv. č. 170, s. 2.

⁴⁸ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1242/1844, 209/1845, 371/1845, 518/1845.

⁴⁹ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1208-1210/1845, 65/1846, 234/1846.

⁵⁰ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1564/1848, 1004/1850.

⁵¹ AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 118/1852.

⁵² AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce, sign. 1474/1853.

⁵³ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 669/1857.

⁵⁴ AACass. Košice, Acta personalia, Czibula Georgius, personalia et testamentaria, sign. 714/1857, 1387/1857.

⁵⁵ AACass. Košice, Acta personalia, Fassiones personales cleri dioecesis Cassoviensis de ao 1853, Georgius Czibula;

HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium*, s. 47.

⁵⁶ AACass. Košice, Acta litteraria, sign. 307/1845.

Spomínané katechetické dielo pozostáva z 29 lekcí. Má latinský dodatok určený pre katechétu, v ktorom autor ponúka biblické príklady k jednotlivým lekciam. Dielo je napísané šarišským dialektom, ale veľmi zrozumiteľným jazykom pre adresátov. Pojednáva o človeku a jeho poslaní, o viere, o Cirkvi a jej znakoch, o spáse, o základných modlitbách. V šiestej lekcii rozoberá apoštolské Vyznanie viery, v siedmej píše o sviatostiach. Vo viacerých lekciami vysvetľuje pravdy viery z Kréda a rozoberá význam a prax siedmich sviatostí. V 21. kapitole hovorí o omši a o jej priebehu, o eucharistii a jej prijímaní. V lekciami 23 – 27 rozoberá sviatosti. V záverečných kapitolách 28 a 29 pojednáva o kresťanských čnostiach a konaní dobrých skutkov.⁵⁷

Cibula (Czibula), Karol, administrátor

Narodil sa 2. februára 1820 v Domaňovciach v rodine učiteľa Andreja Cibulu a jeho manželky Márie, rodenej Alexandrovej. Mal bratov Jána Nep. (*1827), Jána Krst. (*1829), Imricha (*1832), Augustína (*1835), Valentína (*1841) a sestru Annu (*1837).⁵⁸ Ovládal slovenský, nemecký, latinský a maďarský jazyk.

Humanitné štúdiá absolvoval v Levoči, filozofické v Košiciach a juridické v Jágri. Štyri ročníky teológie absolvoval na Spišskej Kapitule v rokoch 1841 – 1845.⁵⁹ Po završení štúdií prijal v dňoch 26. – 29. júna 1845 vyššie svätenia. Za kňaza Spišskej diecézy ho spolu s Félixom Kapim z Kapušian a Andrejom Kurucom z Lipian vysvätil 29. júna 1845 biskup Anton Očkaj v Košiciach.⁶⁰

Ako kaplán nastúpil do Trstenej na Orave. Od februára 1846 pôsobil ako kaplán v Jablonke, od 27. mája 1848 ako dočasný administrátor v Chyžnom. Dňa 3. septembra 1849 nastúpil ako administrátor do Bieleho Potoka, ale už 15. októbra 1849 sa vrátil ako administrátor do Chyžného. Po necelom mesiaci, 2. novembra 1849, bol ustanovený za administrátora *excurrendo* v Bukovine. To znamená, že naďalej býval v Chyžnom a odtiaľ dochádzal do Bukoviny. Práve v tejto obci, kde žilo okolo 750 obyvateľov, bolo v roku 1852 až deväť krčiem. Problém s rozšírením alkoholizmu Karol Cibula riešil tak, že 29. februára 1852 založil v Bukovine Spolok striezlivosti (*Confraternitas sobrietatis et temperantiae*). O svojej činnosti v tejto oblasti intenzívne komunikoval s biskupom Ladislavom Zábajským, ktorý jeho zámery podporoval. V Spolku striezlivosti mal k 9. júnu 1852, ako písal biskupovi, 411 členov. Pre spolok napísal stanovky (*Regulas et conditiones*) pozostávajúce zo 14 bodov, pre ktoré od biskupa žiadal schválenie.⁶¹

⁵⁷ AACass. Košice, Acta litteraria, sign. 307/1845.

⁵⁸ ŠA Levoča, CM, Matricula baptisatorum parochiae Spišský Hrhov, inv. č. 830, s. 59,70, 83, 97, 104, 115. V krstnej matrike farnosti Spišský Hrhov sú obyvatelia Domaňoviec zapísaní iba od roku 1826. Karol Cibula mal zrejme ešte viac súrodencov, ktorí sa narodili medzi rokmi 1820-1827. Tridsaťročný Valentín Cibula bol v jeseni 1871 vymenovaný za učiteľa v Domaňovciach, potom, čo sa otec vzdal tejto funkcie. Pozri: ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 807, 1066, 1323/1871. V roku 1872 sa oženil so Zuzanou Tamaškovičovou. Pozri: ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 1697/1872.

⁵⁹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Matrica cleri junioris et superiorum seminarii dioecisani Scepusiensis ab Anno 1815 quo studia hoc in seminario tractavi coeperunt, s. 65.

⁶⁰ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Matrica cleri junioris et superiorum seminarii dioecisani Scepusiensis ab Anno 1815 quo studia hoc in seminario tractavi coeperunt, s. 70. Tiež: AACass. Košice, Cultus et disciplina, fasc. Ordinatio alumnorum II., sign. 860/1845.

⁶¹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, inv. č. 721/1852.

Po štyroch rokoch pôsobenia v Chyžnom a Bukovine ho biskup Ladislav Zábojský 22. septembra 1853 disponoval za kaplána v Kluknave, ale o dva mesiace, 21. novembra 1853, odišiel ako kaplán k strýkovi Jozefovi Cibulovi do Letanoviec.

Napokon 11. októbra 1856 bol dislokovaný ako administrátor do Hnilca. Počas jeho pôsobenia komunita farníkov postavila v roku 1858 kríž na vrchu Grajnár, ktorý požehnal spišskonovoveský farár Ignác Reindl.⁶² V roku 1860 poskytol Michal Šmelko drevený stavebný materiál na postavenie malej vežičky s jedným zvonom nad sanktuáriom kostola. Cibula žiadal od biskupa povolenie vyplatit' benefaktora a odslúžiť dve omše zaňho a jeho manželku.⁶³

V malej farnosti Hnilec bol slabo ekonomicky zabezpečený. Preto v roku 1863 žiadal Miestodržiteľskú radu o kongruu (doplňok k platu), ale konzílium rady mu to neschválilo.⁶⁴ V roku 1865 rozšírili v obci cintorín o časť „od Gemera“. Cibula žiadal biskupa o povolenie ho požehnať, ale urobil tak dekan Pavol Still.⁶⁵ V tomto období Cibula hľadal lokalitu pre postavenie nového kostola v Hnilci.⁶⁶ Kostol v Hnilci, v ktorom Cibula slúžil, bol drevený a podliehal zubu času. Jeho zámer postaviť nový, murovaný a priestrannejší kostol realizovali až po vyše 20-tich rokoch od jeho smrti, v rokoch 1892 – 1895. V roku 1871 požehnal s povolením biskupa Zábojského kríž, ktorý dal v obci postaviť Andrej Kolesár.⁶⁷

Dňa 16. marca 1872 dekan a prepoš Pavol Still, farár v Levoči, oznámil biskupovi, že Karol Cibula je vážne chorý.⁶⁸ Na pomoc mu počas choroby vyžiadal kaplána Jozefa Galasa (*Gallasz*).⁶⁹ Biskup mu na lieky poslal z vlastnej pokladnice 50 florénov. Napriek snahám lekárov a pomocníkov na fare Karol Cibula po 16-ročnom pôsobení v Hnilci zomrel 25. apríla 1872 vo veku 52 rokov.⁷⁰ Pochovali ho v dopoludňajších hodinách 29. apríla 1872 v Hnilci.

Pred smrťou napísal testament, ale ten sa nezachoval. Spišský generálny vikár Roman Kežmarský navrhol, aby z jeho pozostalosti odvedli finančné čiastky diecéznemu fondu, fondu kňazov – dôchodcov, kňazskému semináru, kuratele základín na zádušné omše, farskému kostolu a fare v Hnilci.⁷¹

Záver

Zámerom tejto krátkej štúdie bolo poukázať nielen na historicko-biografické údaje štyroch kňazov z rodiny Cibulovcov, na ich pôvod z pedagogického prostredia, ale aj na ich duchovno-kultúrnu činnosť v prospech cirkvi a ľudskej spoločnosti v dobe, kedy žili a pôsobili. Na jednej strane boli len dedinskými kňazmi, na strane druhej, boli – spolu so

⁶² ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1807, inv. č. 457/1858.

⁶³ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1860, sign. 986/1860.

⁶⁴ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1863, sign. 1122/1863.

⁶⁵ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1865, sign. 871/1865 a 959/1865.

⁶⁶ ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1807, sign. 476/1858.

⁶⁷ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum exhibitorum Anni 1871, sign. 723/1871.

⁶⁸ ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1807, inv. č. 379/1872.

⁶⁹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum exhibitorum Anni 1871, sign. 379/1872.

⁷⁰ ASB Spišské Podhradie, Protocollum Status personalis Sacerdotum Dioecesis Scepusiensis Ab Anno 1848, Tom. 1, ab A-L, s. 78 – 79. ŠA Levoča, Protocollum exhibitorum Anni 1872, sign. 564/1872.

⁷¹ ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, sign. 564/1872 a 160/1873.

súdobými učiteľmi, richtármi a notármi – formovateľmi duchovných a kultúrnych hodnôt ľudu, ktorý im bol zverený. V prípade minoritu P. Angelusa Cibulu sa diapazon jeho činnosti ešte rozšíril o službu v armáde a o účinnejší pozitívny vplyv na mládež, keď sa v horovovej reči vtedajšej spoločnosti odhodlal na napísanie katechetickéj príručky.

Štúdiá bola napísaná na základe publikovaných materiálov, predovšetkým diecéznych schematizmov (ktoré sú však vydané v latinčine). Je však aj výsledkom prvotného výskumu z archívnych zdrojov, najmä z farských a personálnych spisov spomínaných kňazov a farností, či inštitúcií, v ktorých pôsobili.

BIBLIOGRAFIA

Pramene

AACass. Košice, Acta litteraria.

AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae Kecerovce.

AACass. Košice, Acta parochialia, Acta parochiae parochiae Lipovce.

AACass. Košice, Acta personalia,

AACass. Košice, Visitatio canonica parochiae Lipovce.

Archív RKFÚ Letanovce, Liber Ecclesiae Tamasfalvensis.

Archív RKFÚ Letanovce, Liber perceptionis et erogationis Ecclesiae Lethanfalvensis.

Archív Spišského biskupstva (ďalej iba: ASB), Spišské Podhradie, Protocollum Status personalis Sacerdotum Dioecesis Scepusiensis.

Schematismus venerabilis cleri dioecesis Cassoviensis. Cassoviae 1870.

ŠA Levoča, CM, Matricula baptisatorum parochiae Spišský Hrhov.

ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Matrica cleri junioris et superiorum seminarii dioecesani Scepusiensis ab Anno 1815 quo studia hoc in seminario tractavi coeperunt.

ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum Dioecesanum de anno 1860.

ŠA Levoča, fond: Spišské biskupstvo, Protocollum exhibitorum Anni 1807.

ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum parochiae Lipovce.

ŠA Prešov, CM, Matricula baptisatorum, copulorum et defunctorum parochiae Červenica.

ŠA Prešov, CM, Matricula defunctorum parochiae Lipovce.

Literatúra

HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium (1804 – 2006)*. Prešov: VMV, 2006.

Adresa autora:

doc. ThDr. Peter Sedlák, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta v Košiciach

Inštitút cirkevných dejín, Hlavná 89, 041 21 Košice

e-mail: martineum@centrum.cz